

POSUDEK OPONENTA

na habilitační práci

na téma: **PENITENCIÁRNÍ PÉČE A ANDRAGOGICKÁ INTERVENCE**

autor práce: Slavomil FISCHER, PhD.

habilitační řízení: na UNIVERZITĚ PALACKÉHO V OLOMOUCI, FILOZOFICKÁ
FAKULTA

oponent: doc. PhDr. Vratislava ČERNÍKOVÁ, CSc.
Rakovského 3142/9
143 00 Praha 4 - Modřany

Zvolené téma habilitační práce je aktuální a má velkou společenskou závažnost, která vyplývá z poměrně stále vysokého počtu vězněných osob v ČR, (vykonávajících uložené vazební vyšetřování a především výkon trestu odnětí svobody) a též ze značného počtu osob s penitenciární recidivou. Trestní politika našeho státu vynakládá značné úsilí problém recidivy zmírnit hledáním nových přístupů. Vzhledem k výše uvedené situaci je příznivě akceptována každá další vstřícná možnost rozšířit, podporovat působení dalších pomáhajících vědních disciplín.

Cíl práce je prezentován v „Úvodu práce“ (s. 8), autor si za cíl práce klade: „posoudit možnosti andragogické intervence v rámci její aplikace vůči delikventním jedincům“. Dalším důležitým cílem práce (dle autora) je „stanovení závěrů a doporučení pro teorii a praxi andragogiky“ (s. 8).

Obzvláště první část cíle práce je stanovena poměrně dosti široce (a obecně) a vzniká tedy otázka týkající se rozsahu empirického bádání v rámci penitenciárního působení a poskytované penitenciární péče též v rámci aplikace odborných postupů integrální andragogiky a jejich odborného a personálního zajištění.

Dále je otázkou zda „stanovení závěrů a doporučení pro praxi a teorii andragogiky“ stanovovat jako cíl habilitační práce, zda se spíše nejedná o rozšíření poznatků pro teorii a praxi integrativní andragogiky a nalézání využití poznatků pro praxi – pro naplňování penitenciárního procesu dosažením pozitivní změny – penitencií.

Přístup k zvolenému tématu:

Zvolený přístup k zpracování tématu se ukazuje jako adekvátní; práce je rozdělena **na část teoretickou a empirickou**, je vypracována v rozsahu 142 stran, jednotlivé kapitoly práce na sebe navazují, výstižně odrážejí logicko-strukturální vztahy tématu.

Teoretická část je rozpracována ve 4 kapitolách. V 1. kap. autor nastiňuje teoretická východiska andragogické intervence. Působení andragogiky v penitenciálním „terénu“, který je složitě mnohofaktorově podmíněn, vyžaduje multidisciplinární ukotvení andragogiky a spolupráci s dalšími penitenciárními disciplínami.

Ve 2. a 3. kap. teoretické části autor nastiňuje zdroje delikventního chování a sociálně patologických jevů tak jak jsou prezentovány v odborné literatuře. Snaží se postihnout velkou šíři faktorů a tím prezentovat složitost penitenciálního terénu, ve kterém má andragogika oprávněné ambice působit a tak participovat na naplnění penitenciálního procesu.

Ve 4. kap. nazvané „Penitenciární péče jako součást akčního pole andragogiky“, která je vztahována už ke konkrétním penitenciálním problémům – např. působení prizonizace, výkon vazby a jeho stresující faktory..... práce se specifickými skupinami odsouzených. Tato kapitola uzavírá teoretickou část pohledem do reality penitenciálního působení a prezentuje možnosti uplatnění andragogiky.

Lze konstatovat, že teoretická část práce je solidním základem pro část empirickou.

Empirická část práce je rozpracována ve 4 kapitolách a v každé kapitole je pojednáno o konkrétním zvoleném problému. Pozornost autor věnoval následujícím problémům:

- porucha osobnosti jako důsledek negativních zkušeností v průběhu dětství a dospívání a možnosti andragogické intervence;
- míra disociality a ochota k nápravě u vybraných skupin delikventních jedinců jako východisko pro andragogickou intervenci;
- deprivace osobnosti vlivem uvěznění jako problém andragogické intervence;
- analýza účinnosti odměn a trestů jako prostředků výchovné práce v penitenciární péči.

Získané empirické poznatky vyplývají z autorovy vlastní vědecko-výzkumné činnosti v rámci grantového úkolu pod označením GA 406/09/0367 – Tvorba, validizace nástroje pro diagnostiku. Žel, postrádám alespoň stručnou metodologickou

charakteristiku tohoto grantového výzkumného úkolu a v rámci této charakteristiky vymezení autorova podílu (výzkumné části).

Jednotlivá výzkumná šetření byla zaměřena na poznání jevů, které souvisejí se vznikem, rozvojem delikvence a s možností její případné korekce. Každá empirická část má stejnou formální úpravu, což činí prezentaci získaných poznatků přehlednou.

Tuto část práce považuji za přínosnou, poznatkově obohacující zaběhlý „tok“ penitenciární praxe – např. předpokládané prožívání odměn a trestů u vězněných osob, účinnost penitenciární praxe a předpoklady u vězněných pro sociální integraci do společnosti a s tím související snižování kriminální recidivy, reálné možnosti predikce dalšího vývoje vězněného, ... rozvoj kompetencí k normálnímu životu na svobodě, problém deprivace osobnosti vězněného vlivem uvěznění, míra disociality a ochota k nápravě. Bylo by žádoucí převést získané poznatky z prezentovaného empirického šetření do penitenciární praxe, neboť podněcují jiné, širší pohledy a přístupy v zacházení s vězněnými. Apeluji na různost složení vězeňské populace a tedy na odlišné zacházení s vězněnými. Dále je poukázáno a empirickými poznatky doloženo, že v určitých případech absence předpokladů pro sociální reintegraci není možné docílit příznivou integraci vězněného.

Formální stránka práce je vypracována přehledně, pečlivě včetně uvádění literárních pramenů.

Předložená habilitační práce splňuje požadavky kladené na tento druh práce, a proto ji **doporučuji k obhajobě**.

Problémové okruhy do rozpravy nad Vaší prací:

- V čem spatřujete přínos pro rozvoj vědního oboru integrativní andragogiky a její praxe.
- Jaká je Vaše představa o realizaci využití integrativní andragogiky do penitenciární praxe.
- Které nejzávažnější faktory působí v penitenciárním procesu, kdy pak není docilována sociální integrace.

doc. PhDr. Vratislava Černíková, CSc.